
HANDLINGSPLAN FOR

MATBYEN BERGEN

UNESCO CREATIVE CITIES NETWORK (UCCN)

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

- Designated
- UNESCO Creative City
- in 2015
-

INNHold

Bakgrunn og formål	2
Mål og tiltak iht UNESCOs Mission Statement	2
Mandat og organisering arbeidsgruppe UNESCO	3
Koordinering med relaterte prosjekter.....	3
Prosjektorganisasjon	4
Styringsgruppens ansvar	5
Suksesskriterier.....	5
Handlingsplan 2016 og 2017	6
Vedlegg – Noen konkrete ideer og visjoner for UNESCO-medlemsskapet.....	11

BAKGRUNN OG FORMÅL

Bergen kommune fikk 11. desember 2015 innvilget medlemskap i UNESCO-nettverket Creative Cities Network (UCCN) som «City of Gastronomy». Bergens søknad ble sendt på vegne av hele regionen, med særlig involvering fra Hordaland fylkeskommune, Fylkesmannen og Bergen kommune.

Medlemsbyene skal rapportere løpende til UNESCO, og med en omfattende rapportering med påfølgende evaluering av byenes aktivitet og måloppnåelse hvert fjerde år. Dersom evalueringsresultatet over to perioder ikke er tilfredsstillende, kan det medføre at byen mister medlemskapet i nettverket.

MÅL OG TILTAK IHT UNESCOs MISSION STATEMENT

Bergen har gjennom medlemskapet forpliktet seg til å bidra til oppfyllelse av UNESCOs «Mission Statement»;

Mål:

- Styrke internasjonalt samarbeid mellom medlemsbyene
- Støtte kreative tiltak for byutvikling, særlig gjennom offentlig/privat/frivillig samarbeid
- Styrke utvikling, produksjon, distribusjon og spredning av kulturelle aktiviteter, varer og tjenester
- Utvikle kreativitets- og innovasjonssentre og et spekter av muligheter for innovatører og profesjonelle i kultursektoren
- Bedre tilgang og deltakelse i kulturlivet, samt opplevelse av kulturelle aktiviteter, varer og tjenester, spesielt for marginaliserte og sårbare grupper og individer
- Integrere kultur og kreativitet i alle lokale utviklingsstrategier og -planer

Aktuelle tiltak for å nå målene:

- Dele erfaringer, kunnskap og beste praksis
- Pilotprosjekt, partnerskap og initiativ mellom offentlig, privat og frivillig sektor
- Utrvekslingsprogrammer og nettverk for profesjonelle og kunstnere
- FoU, studier og evalueringer av erfaringer fra Creative Cities
- Strategier og tiltak for bærekraftig byutvikling
- Kommunikasjon og holdningskapende arbeid

MANDAT OG ORGANISERING ARBEIDSGRUPPE UNESCO

I forbindelse med søknadsprosessen til UNESCO, ble det etablert en bredt sammensatt styringsgruppe. Styringsgruppen vil bidra til implementeringen og forankringen av UNESCO-medlemskapet.

På styringsgruppemøte 22. september 2015, ble det besluttet å ikke opprette en ny organisasjon med egen budsjettlinje for å følge opp UNESCO-prosjektet dersom Bergen fikk innvilget medlemskap i nettverket. En arbeidsgruppe som skal følge opp arbeidet med UNESCO-prosjektene ble nedsatt, og denne gruppen skal være pådriver for å gjennomføre tiltak og prosjekt som underbygger innholdet i søknaden. Finansiering av prosjekt gjøres over budsjettene til de ulike aktørene i partnerskapet.

Følgende mandat ble gitt til arbeidsgruppen:

«Prosjektgruppen ledes av Bergen kommune, og består av representanter fra Hordaland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland.

Prosjektgruppen skal utforme utkast til handlingsplan for videre arbeid med Matstrategien/ UNESCO. Planen skal basere seg på foreliggende Matstrategi «Veivalg for lokal mat», samt innholdet i UNESCO-søknaden.

Handlingsplanen skal inneholde forslag til konkrete aktiviteter med tydelige ansvarsforhold.(...) Handlingsplanen skal legges frem for Styringsgruppen som skal godkjenne den.»

Handlingsplanen er utarbeidet for 2016 og 2017 og rulleres høsten 2017. Arbeidsgruppen skal utarbeide en års/handlingsplan med høyere detaljnivå, som skal brukes som et aktivt arbeidsdokument.

KOORDINERING MED RELATERTE PROSJEKTER

Annet UNESCO-arbeid i Bergen

Universitetet i Bergen har nylig opprettet et UNESCO-professorat, og vil gjennom dette ta ansvar for koordinering og informasjonsutveksling mellom Bergensregionens ulike UNESCO-relaterte status, medlemskap og prosjekt; UNESCO Creative City of Gastronomy, UNESCO vernestatus på Bryggen, UNESCO dokumentarv for Leptraarkivene (mfl) og UNESCO «man and biosphere»-prosjekt i Nordhordland.

Annet matarbeid i Bergen

Det pågår en rekke initiativ i form av prosjekt, tiltak og prosesser for å styrke matklyngen i Bergen og Hordaland, og det er ønskelig å ha god oversikt disse for å få til en best mulig koordinering:

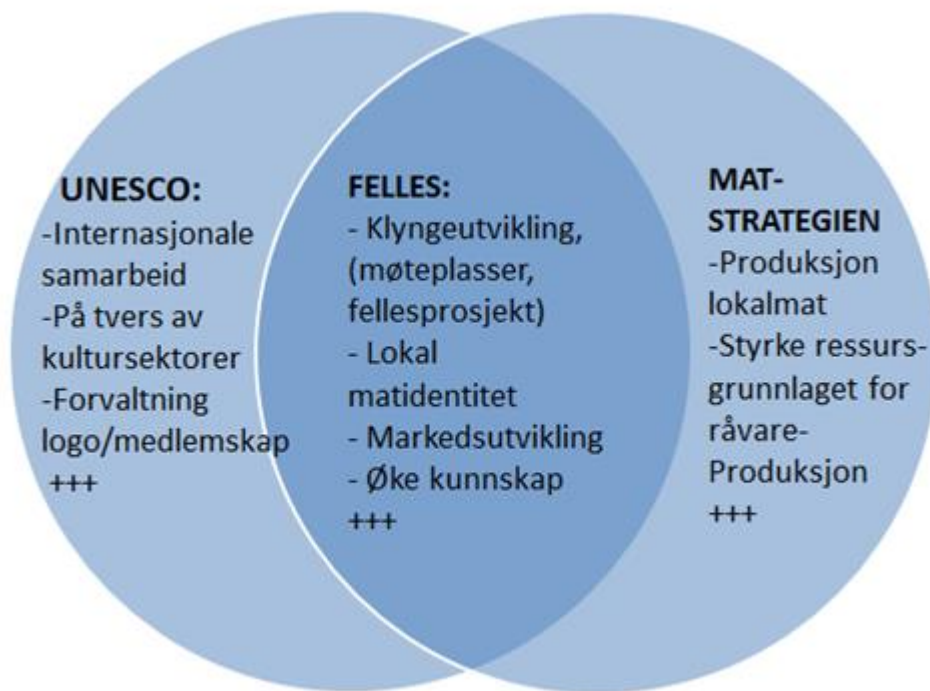
- Mellom landbrukssektoren og marin sektor (horisontal dimensjon)
- I verdikjeden, fra fjord/jord til bord (vertikal dimensjon)
- Mellom offentlig, privat, FoU og frivillige aktører ("kvadrupel helix")
- Mellom småskala og industrielle aktører.
- Prosjekt innen restaurantbransjen i Bergen.

Hordaland fylkeskommune, Fylkesmannens landbruksavdeling, Innovasjon Norge og Fiskeriforum Vest har utarbeidet matstrategi for Hordaland som Fylkesutvalet sluttet seg til i 2014, med tittelen «**Veivalg for lokalmat i Hordaland**» (heretter kalt Matstrategien). Her omhandles et eventuelt UNESCO-medlemskap (UCCN) innen gastronomi, både mål og tiltak i Matstrategien er i det vesentlige i overensstemmelse med målsettingene nedfelt i UNESCO-arbeidet.

I forbindelse med oppfølging av Matstrategien, etableres et «Regionalt matforum» som skal koordinere arbeidet innenfor Matstrategiens mål og innsatsområder.

Matstrategien og UNESCO-prosjektet har i stor grad samme målsetting, men ettersom det ikke er full overlapping, er det valgt en organisering hvor Regionalt matforum arbeider med oppfølging av Matstrategien og UNESCO-arbeidsgruppe arbeider med UCCN. Det forutsettes av prosjektene er koordinert ved felles informasjons- og oppfølgingsmøter.

Figuren under illustrerer dette.

PROSJEKTORGANISASJON

I søknaden til UNESCO vises det til at Bergen skal etablere arbeidsgruppe som skal bestå av representanter fra strategiske partnere, og «sikre en effektiv dag-til-dag-implementering av mission statement og handlingsplan.»

Arbeidsgruppen ledes/koordineres av Bergen kommune, og består av representanter fra Hordaland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland. Bergen kommune er UNESCOs kontaktperson i Bergen. Det vil tilstrebes at arbeidsgruppen består av personer med relevant bakgrunn for å ivareta både grønn og blå sektor.

Arbeidsgruppen vil møtes månedlig, og oftere ved behov. Det er et mål å sikre kontinuerlig kommunikasjon og informasjonsflyt også mellom møtene.

Arbeidsgruppen ønsker å **involvere andre ressurser i arbeidet der det er hensiktsmessig**. En sentral erfaring fra andre UNESCO-byer er at det er viktig med en bred forankring av matarbeidet, og sikre god kommunikasjon og koordinering mellom det offentlige, forskning, frivillige organisasjoner og den kreative næringen.

Arbeidsgruppen skal bidra til at styringsgruppen holdes løpende orientert om prosjekt, tiltak, status og sentrale utfordringer i gjennomføringen av arbeidet med UNESCO ved jevnlig å rapportere til styringsgruppen, slik at medlemmene i styringsgruppen kan bidra til god informasjonsflyt, koordinering, forankring i egne organisasjoner og være en tydelig retningsgiver for arbeidet.

Arbeidsgruppen har også et viktig arbeid når det gjelder kommunikasjon. UNESCO-medlemskapet må forvaltes og synliggjøres. Dette innebærer utarbeiding av en visuell profil, retningslinjer for bruk av UNESCO i profilering, etablering av nettside for UNESCO-satsingen og en kommunikasjonsstrategi for arbeidet rundt UNESCO. Bergen kommune har utarbeidet logo, som nå er godkjent av UNESCO-sekretariatet (se første side). Det er strenge kriterier og retningslinjer for bruk av denne logoen, disse vil kommuniseres på Bergens UNESCO-nettside.

Felles kommunikasjonsplattform skal utarbeides, og det er særlig viktig at HFK, Fylkesmannen og Bergen kommune er godt koordinert for å sikre enhetlig og tydelig kommunikasjon.

Det er viktig å sikre god kommunikasjon mellom virkemiddelapparatet og den kreative næringen, slik at bransjen mobiliseres for å få å skape kreative innovasjonsmiljø og gode prosjekter for derigjennom bidra til å oppfylle målene i UNESCO-medlemskapet og Matstrategien.

STYRINGSGRUPPENS ANSVAR

Styringsgruppen skal sikre koordinering, gjennomføring og forankring av UNESCO-arbeidet i tråd med ansvarsbeskrivelsen gitt i UNESCO-søknaden;

«Styringsgruppen består av de viktigste bidragsytende og strategiske partnerne, noe som inkluderer både offentlige og private interessenter. Disse aktørene vil sikre målrettet arbeid i henhold til UNESCO Mission Statement, sikre god informasjonsflyt om UNESCO-relaterte initiativ i Bergen, og gjøre nødvendige beslutninger for å legge til rette for at Handlingsplanen for Bergens UNESCO-medlemskap blir implementert.»

Styringsgruppen vil møtes fire ganger i året, og består av følgende deltakere:

- Julie Andersland, Bergen kommune (leder)
- Pål Kårbø, Hordaland fylkeskommune
- Bård Sandal, Hordaland Fylkeskommune
- Åse Vaag, Fylkesmannen i Hordaland
- Kjetil Jensen, Bergen kokkenes Mesterlaug
- Peter M Haugan, professor UiB, nestleder den norske UNESCO-kommisjonen
- Eric Saudan, NHO reiseliv og Bergen Reiselivslag
- Vidar Ulriksen, Fiskeridirektoratet
- Lars Petter Taule, Bondelaget i Hordaland
- Ole-Andreas Smette, Innovasjon Norge
- Tanja Hoel, Seafood Innovation Cluster
- Elin Sjødin Drange, Bergen kommune (sekretariat)

SUKSESSKRITERIER

I arbeidet med implementering av Handlingsplanen, er det viktig med:

- Gode forventningsavklaringer, ansvarsfordelinger og koordinering
- Enhetlig og tydelig kommunikasjon utad ift hva UNESCO-arbeidet skal innebære og hvilke muligheter som finnes i medlemskapet i nettverket
- God kommunikasjon mellom virkemiddelapparatet og den kreative næringen

- Mobilisering i den kreative næringen – prosjekter som kommer på plass på egne ben
- Aktiv medvirkning fra aktørene som skal bidra i realiseringen av strategien
- At styringsgruppen sikrer god forankring og aktive bidrag fra sine respektive organisasjoner
- Etablering av varige nettverk og samarbeid mellom aktører i verdikjeden horisontalt/vertikalt
- Etablering av gode samarbeidsmetodikker mellom næringen og relevante FoU-miljøer
- Langsiktig og helhetlig plan for kompetanseutviklingen, med fokus på produsenter og spisesteder
- Tilrettelegging og avklaring av finansieringsmuligheter for aktørene som skal bidra inn i arbeidet

For arbeidsgruppen vil det være viktig å:

- Ha oppdatert oversikt over mataktørene og matprosjekt i Bergensregionen for å sikre god oversikt og koordinering.
- Sikre god koordinering internt mellom de ulike forvaltningsorganisasjonene
- Kommunisere godt med den kreative næringen for å sikre og oppmuntre til at bransjen også på egenhånd mobiliserer

Ved behandling av Handlingsplan 2016 og 2017 i styringsgruppen 25.1.2016, ble det ytterligere understreket at arbeidsgruppen må sikre tett integrering av kreative næringer i det videre arbeidet med å fremme Bergen som matby. De kreative næringene må også sikre at de har godt samarbeid og god koordinering seg i mellom, det er tenkt at Møteplass mat her vil spille en viktig rolle.

HANDLINGSPLAN 2016 OG 2017

En sentral oppgave for arbeidsgruppen i 2016 vil være å skaffe seg en god og oppdatert oversikt over hva som allerede finnes av matinitiativ i Bergensregionen. Målet er økt samarbeid, kunnskapsdeling og innovasjon i den kreative matnæringen. Viktigheten av å sikre god informasjonsflyt ble også understreket på styregruppemøte 25.1.2016, i forbindelse med behandling av innværende Handlingsplan. Handlingsplanen handler således i mindre grad om å starte opp nye initiativ, og i større grad om at aktørene støtter opp under og koordinerer eksisterende initiativ, og sikrer at nye tiltak ses i sammenheng med eksisterende initiativ og faktiske behov. Arbeidet skal gjennomføres i henhold til vedtatt handlingsplan.

Arbeidet med UNESCO-søknaden er godt koordinert med Matstrategien. Særlig delmål 1,2 og 5 i mat-strategien overlapper med arbeidet i UNESCO-arbeidsgruppen (markert i tabellen). Vedtak om tilskudd/ prosjektstøtte vil inneholde tekst som synliggjør tilknytning til målsettingene i UNESCO-arbeidet.

Det er naturlig at flere i arbeidsgruppen er involvert i de ulike prosjektene, men det føres opp én ansvarlig per prosjekt, med særlig ansvar for å følge opp og rapportere om status og utvikling.

For å møte behovene i Mission Statement, vil det være behov for ulike typer aktiviteter, og disse er konkretisert i tabellen under. På UNESCOs nettsider, trekkes det særlig frem følgende bidrag for at Bergen skal kunne oppnå Mission Statement:

- Samarbeid med Østersund med tanke på å utvide det nordiske UCCN-samarbeidet
- Dele kunnskap og beste praksiser med andre UCCN-byer
- Styrke og utvikle møtepunkt for å øke samarbeid i den kreative gastronominæringen og blant lokale produsenter.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner for å få gastronomi (mat) til å bli en driver for bærekraftig lokalutvikling

Første del av handlingsplanen vil ta for seg prosjekt som blir særlig prioritert å igangsette våren 2016. De mer langsiktige prosjektene for perioden 2016 og 2017 følger deretter. Som det ble påpekt på styringsgruppemøte ved behandling av Handlingsplanen, foregår det i tillegg til tiltakene i handlingsplanen en rekke tiltak som vil støtte utviklingen av Bergen som matby, herunder en rekke tiltak for å fremme kompetanseutvikling innen restaurantbransjen.

Type aktivitet	Beskrivelse av aktivitet	Oppfølgingsansvarlig
PROSJEKT PRIORITERT VÅREN 2016		
Administrasjon	UNESCO-sekretariat: <ul style="list-style-type: none"> - Kontakt med UNESCO - Administrasjon tilknyttet UNESCO-medlemskapet - Forvaltning av logo. Bruk av logo skal forhåndsgodkjennes av Bergen kommune 	Bergen kommune
Administrasjon	Koordinere/lede styringsgruppen og arbeidsgruppen. Kalle inn til møter	Bergen kommune
Kommunikasjon og nettsider	Nettsider på norsk og engelsk, oppgaver: <ul style="list-style-type: none"> - Teknisk/ design av nettsiden - Redaksjonelt arbeid og oppdatering - Levere innhold til sidene (informasjon, bilder, tekst). Månedlig «Hva skjer» + reportasjer + informasjon om tilskuddsordninger - Holde oppdatert oversikt over lenker 	Teknisk/design/redaktøransvar: Bergen kommune Innhold: <ul style="list-style-type: none"> - "Hva skjer": Fylkesmannen - Reportasjer: HFK/FM/BK - Info om tilskuddsordninger:HFK
Kommunikasjon og sosiale medier	Sosiale medier: <ul style="list-style-type: none"> - Facebook - Instagram? - Twitter? 	Bergen kommune ansvar og koordinerer, men alle i arbeidsgruppen får administratorrettigheter
Kommunikasjon og enhetlig formidling av UNESCO-medlemsskapet	Utarbeide kommunikasjonspakke <ul style="list-style-type: none"> - PowerPoint-presentasjon - Brosjyre - Informasjon på nettside til presse - Informasjon som andre aktører kan bruke på egen side om Bergen som medlem i UNESCOs kreative nettverk - Forvaltning av merkenavn. Sikre tydelighet og ryddig bruk av UNESCO-merkenavnet. - Utarbeide god kommunikasjon med den kreative næringen for å sikre koordinert videre arbeid i tråd med intensjonene for UNESCOs kreative nettverk. 	Bergen kommune (i dialog med arbeidsgruppen)
Kommunikasjon og løpende/oppdatert formidling av UNESCO-arbeidet	Informere utad om UNESCO-arbeidet: <ul style="list-style-type: none"> - Oversikt over aktuelle prosjekt på matområdet, status og utfordringer, herunder - Aktivitetskalender og løpende informasjon på nettside om aktuelle tiltak og prosjekt. Etable- 	Bergen kommune (i dialog med arbeidsgruppa)

	<p>re egen plan for å sikre god informasjonsflyt her. Kontakt ifm presseforespørsler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Synliggjøre konkrete resultat av arbeidet 	
Kommunikasjon mellom virkemiddelapparatet og aktuelle søkere	Hvilke muligheter ligger i virkemiddelapparatet? Kommuniseres via nettside og aktuelle forum, som Møteplass Mat i en målrettet form som er relevant for målgruppen.	Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen
Ståstedsanalyse	Ståstedsanalyse av arbeidet med lokalmat og gastronomi i Bergen, herunder den kreative næringen. Aggregere fakta og statistikk. Sentralt tema vil være gastronomi og kreative næringer som integrert del av byutviklingen. Det må etableres et faktagrunnlag som kan brukes for å tallfeste endringer og effekter av arbeidet som skal gjøres.	Hordaland fylkeskommune – i samarbeid med intern analyseavdeling. Bergen kommune – i samarbeid med UiB
UNESCO-kickoff	Gjennomføres 29. februar 2016, invitasjon sendt ut.	Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune og Fylkesmannen. Matarena som utfører.
Møteplasser for kreativ bransje	<p>Møteplasser og koordineringstiltak. Sentralt her er Matarena, som for 2016 har fått støtte til å ha en utførerrolle i etablering av møteplasser, i den kreative bransjen og på tvers av blå/ grønn sektor. Også andre initiativ fra næringen selv bør oppmuntres. (DELMÅL 1 i Matstrategien)</p> <p>Arrangere kick-off for UNESCO-arbeidet</p>	Matarena utfører, i tett samarbeid Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen
Matidentitet	<p>Utvikle klarere regional matidentitet og utvikle felles modeller for markedsføring av regionens matprodukter og matopplevelser (DELMÅL 2 i Matstrategien)</p> <p>Er avhengig av god produktutvikling innen temaet «mat og reiseliv»</p>	Hordaland fylkeskommune
Kontakt med FoU	Kontakt med forsknings- og utdanningsmiljøer når det gjelder mat (FoU).	Hordaland fylkeskommune/ Fylkesmannen
Samarbeid med VGS og forbedring av læringsordningen	Utarbeide gode samarbeid og kommunikasjonspunkt med videregående skoler som arbeider med mat, da særlig ved hjelp av god kontakt med opplæringskon-	Hordaland fylkeskommune

	toret (HFK). Sikre at de ansvarlige i virkemiddelapparatet har god kommunikasjon med restaurantbransjen om forbedringsønsker (innen regelverkets begrensninger) når det gjelder utdanning av kokkelærlinger og servitører.	
Delegasjoner	Delegasjonsbesøk og delegasjonsreiser. Rutiner for gjennomføring.	Bergen kommune (i samarbeid med arbeidsgruppen)
Årsmøte UCCN	Reise til Østersund ifm UCCN-konferansen 2016, vurdere samordnet delegasjon fra Bergen. Koordineres med UiB	Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, Fylkesmannen.
Matfestivalen	Videreutvikle matfestivalen, og vurdere arrangementets internasjonale potensial	Matarena i samarbeid med Fylkesmannen
LANGSIKTIGE PROSJEKT FOR PERIODEN 2016-2017		
Synliggjøring av matbyarbeidet via integrasjon i det offentlige øvrige arbeid	Integrere UNESCO-arbeidet i det offentlige søknadsbehandling og planarbeid: - Få inn UNESCO som del av kriterier vedtaksteksten når det innvilges midler som er i henhold til UNESCO-arbeidet - Sikre at fokus på kreative næringer (herunder gastronomi) er integrert del av utvikling av by og region - Arbeide for synliggjøring av regional matprofil og lokalmat i forbindelse med større arrangement. Vurdere å sette krav eller oppfordring til dette i tilsagnsbrev til større arrangement. - Kommunisere om medlemskapet i matbynettverket i egne organisasjoner og andre aktuelle steder, som konferanser m.m.	Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen.
UNESCO-samarbeid	Være en aktiv samarbeidspartner og se etter muligheter sammen med de øvrige UNESCO-aktørene, under ledelse av UiB	Bergen kommune
Kommunikasjon	Utarbeide en «interessentanalyse» for å sikre treffsikker kommunikasjon utad	Bergen kommune (i samarbeid med arbeidsgruppen)
Samarbeid på tvers av kultursektorer	Identifisere og synliggjøre prosjekt som går på tvers av kultur-	Hordaland fylkeskommune, Fylkesmannen og Bergen kommu-

	sektorer, dvs. at gastronomi kobles sammen med andre kultursektorer. Kan fungere som beste praksis vist til UNESCO	ne.
Matturisme	Mat og reiseliv. Holde oversikten. Oppfølging av produktutviklingsprosjekter som "Lønnsomme opplevelsesreiser" og NCE Tourism, samt bransjens arbeid med regional matidentitet.	Hordaland fylkeskommune
Matprofil og grasrotengasjement	Styrke forbrukernes kunnskap om lokale mattradisjoner, sunne matvaner og matens reise fra fjord/jord til bord (DELMÅL 5 i matstrategien). Styrke samarbeidet med relevante, lokale initiativ for å fremme bærekraft, matkultur og ivaretagelse av mathåndverkstradisjoner i lokalsamfunnene og kreative matnæringen.	Fylkesmannen
Grasrotengasjement	Se etter mulighetene som ligger i samarbeidet med frivillige organisasjoner for å oppnå økt bevissthet, interesse for og kunnskap om mat og mattradisjoner	Bergen kommune
Internasjonalt samarbeid	Styrke samarbeidet mellom Bergen og Østersund i tråd med samarbeidsavtalen. Vurdere nordisk samarbeid for kunnskapsutveksling mellom UNESCO-byer. Det vil være naturlig å søke Nordiske råd om midler til et slikt samarbeid.	Hordaland fylkeskommune (i samarbeid med arbeidsgruppen)
Internasjonalt samarbeid	Følge opp samarbeidet mellom norsk fiskeriforskning og afrikanske land med tanke på nord-sør utveksling innen gastronomi.	Universitetet i Bergen

VEDLEGG – NOEN KONKRETE IDEER OG VISJONER FOR UNESCO-MEDLEMSSKAPET

Eksempler på muligheter, visjoner og retninger vi ønsker å gå i løpet av de første fire årene:

1. Bransjer
 - a. Restauranter/serveringssteder
 - i. Tydelig og bevisst matidentitet for Bergensregionen – Matmanifest?
 - ii. Historiske og tradisjonelle retter som speiler regionen (i flere prisklasser, høy kvalitet)
 - iii. «Nytt Bergens kjøkken» på regionale råvarer
 - iv. Mangfoldig restaurantbransje med kvalitetsteder som representerer en rekke ulike matkulturer
 - v. Økt innovasjon og gode koblinger mellom restaurantbransjen og andre kreative miljøer
 - vi. Restaurantbransje anerkjent for kvalitetsmat innen alle prisklasser og kategorier
 - vii. Restaurantbransje med godt samarbeid, kunnskapsdeling og mobilitet
 - viii. Internasjonal kokkeutveksling gjennom Erasmus +
 - b. Markedsplasser
 - i. Innovasjon og økt markedsattraktivitet til Bondens Marked, Fisketorget, Kjøttbasaren, Nøstet, spesialforretninger, ferskvareaktører
 - c. Lokalmatprodusenter
 - i. Produktinnovasjon, større differensiering, koble etablerte og historiske tradisjoner med nye smaker og impulser
 - ii. Se etter mulighet for koordinering og samarbeid for å sikre restauranter god og forutsigbar tilgang på kvalitetsprodukter
 - iii. Matturisme som ekstrainntekt for utvalgte mathåndtverkere
 - d. Reiseliv
 - i. God produktutvikling innen lokalmat og reiseliv, opplevelsesbasert turisme
 - ii. Tydelig kommunikasjon til turister når det gjelder hvor man kan finne gode restaurantopplevelser
 - iii. Food and Fjords – Bergensregionen som attraktiv ikke bare pga. fjordene, men også i økende grad kjent på grunn av maten
2. I det offentlige
 - a. Kreative næringer (herunder gastronomi) som en naturlig og sentral del av byutviklingen, herunder i planverk og strategier i fylke og kommuner
 - b. UNESCO-medlemskapet blir synliggjort via tekst i vedtak om støtte til aktuelle prosjekt innen matstrategien
 - c. Koble FoU-miljøer på matarbeidet
3. Utdanning
 - a. Lærlinger
 - i. Øke rekrutteringen til kokkeyrket, inspirere kokkelærlinger, hindre frafall og øke motivasjon, gjerne internasjonale utvekslinger via eksisterende program
 - b. Barn og unge
 - i. Øke matinteresse og kunnskap om mat og matkultur i barnehage/grunnskole
 - ii. Utvikling skolekjøkken og –kantiner
4. Publikum
 - a. Arrangement og festivaler
 - i. Utvikling av Bergen matfestival

- ii. Lokale matfestivaler i distriktene med tydelig lokalmatprofil
 - iii. «klausul» om matprofil ved støtte til større arrangement. Bergensk mattradisjoner kan promottes på store arrangement som Sykkel-VM, Tall Ship Races, Festspillene, 17.mai
- b. Spesielle/sårbare grupper
 - i. Gamle/syke/institusjoner etc. – mat som medisin og som bidrag til økt trivsel
 - ii. Flyktningsgrupper – mat som integreringsmekanisme mellom nordmenn og utenlandske
- c. Frivillig
 - i. Høy aktivitet og engasjement i frivillige organisasjoner, som Bærekraftig liv, Slow Food, gastronomiklubber, social eating-konsepter, ulike interesseforeninger for mat og drikke, matlagingskurs
- d. Media, blogg, sosiale medier
 - i. Gode og konstruktive debatter rundt hvordan Bergen kontinuerlig kan utvikle seg som matby
 - ii. Gode, innovative løsninger som kobler konsumenter med riktig produkt (restauranter, kafeer, matprosjekt etc)
- 5. UNESCO-medlemskapet som brand
 - a. Definere lokal/regional matprofil og kommunisere denne tydelig og enhetlig i markedskommunikasjon nasjonalt og internasjonalt
 - b. Definere kriterier for bruk av UNESCO-logo og gi de ulike interessentene tydelige mandat